

Мотивите за житейския избор на героя “НА ПРОЩАВАНЕ”

във: Стихотворението “На прощаване” на Христо Ботев е дълбоко съкровено и в същото време изключително мъжествена творба. В нея звучи гласът на един велик революционер, превърнал се в легенда за поколенията. В тази тема трептят възмущенията на революционерите емигранти, в нея са изразени борческите устремни на героичното Ботево поколение. В произведението на гениалния поет бликат обич и омраза, страдание и нежност, тъга и светла вяра – един богат човешки свят, който завладява и покорява.

теза: Бунтовникът от поемата “На прощаване” прави съдбовния си житейски избор, защото страстно обича своя народ и родина и страшно мрази вековния поробител. Той иска с оръжие в ръка да воюва за свободата на Отечеството. Ботевиет герой вярва, че революцията е единственият изход от робството. Сигурен е, че тя ще бъде увенчана с победа. В името на най-великия човешки идеал – свободата, той е готов на саможертва.

Док. част: Осъзнал какво може да му донесе избрания “страшен” път, той желае да се прости с най-скъпия за него човек – майката, да поиска прошка за огромната болка, която ще ѝ причини.

Още в началните акорди на поемата се усеща желанието на бунтовника да утеша своята майка в силно драматичния час на прощаването преди предстоящия бой с поробителя. Признателният син търси разбиране, пламенно я убеждава в правотата на своя избор.

Безмерната обич и синовна признателност изразяват синонимните глаголи и именното повторение

Не плачи, майко, не тъжи,

че станах азе хайдутин,

та тебе клета оставих

за първо чедо да жалиш.

Изразителният епитет “клета”, синонимните глаголи “не тъжи”, “да жалиш” говорят за любов и мъка, за съпричастност с трепетите на майчиното сърце.

Бунтовникът разкрива пред своята майка причините, накарали го да стане “хайдутин, бунтовник”. След яркия израз на нежност идват гневът и омразата у младия човек, породени от турската тирания. Най-голямото обвинение на Ботевия герой към поробителя е, че е обрекъл на изгнаничество най-достоините народни синове, пропъдил ги е да се скитат по чуждата земя “немили, клетки, недраги”. Използвайки думи от народната лексика “черна прокуда”, метафората “тежка чужбина”, поетът разкрива нерадостната съдба на революционната емиграция. Тя не може да замени родината.

Внимателно, но не отстъпвайки от избора си, синът полага усилия майка му да разбере правотата на неговото решение. Самата тя е участвала в този избор. Възпитала е чедото си да бъде човек на достойнството, да носи сърце “мъжко, юнашко” и не би трябвало да очаква от него друго решение.

Мисълта, че е направил своя съдбовен избор – поел е по пътя на борбата, предизвиква у лирическият герой радост и гордост. С трогателна всеотдайност той изповядва своето “аз”,

Аз зная, майко, мил съм ти,

че може млад да загина.

Ах, утре като премина

през тиха, бяла Дунава.

Само нравствено извисена личност може безрезервно да откликне на повелята на времето и да поеме по “страшния, но славен “ път на борбата.

Бунтовникът не може да приеме униженията на близките си, посегателството върху родния дом.сърцето му прелива от обич към родния край, изразено чрез синекдохата “бащино огнище”.Градираното анафорично повторение “там” разкрива пространствените граници на една любов, която изгаря.

та сърце , майко не трае

да гледа турчин, че бесней

над бащино ми огнище:

Поробителят посяга на най-святото за българина – дома.Само с една дума – “бесней”, Ботев илюстрира грубия му произвол, неговите безчинства.За лирическият герой бащиното огнище означава интимност, топлина,душевен уют, всичко онова, с което живее обикновеният човек.Дълбоко в сърцето си Ботевиет герой е скътал скъпия спомен за “черните очи” и “тихата усмивка” на либето, за тъжните лица на майка, на баща, братя.Бунтовникът е прозрял една голяма истина – няма лично щастие в условията на робството.

Революционерът е наясно с последиците, които може да му донесе направения избор.Представя двете алтернативи – възможна гибел или завръщане у дома “жив и

здрав” като победител.

Първата алтернатива, която Ботевият герой представя в изповедта си, е тази на смъртта. Бунтовникът не се страхува от нея. Младият човек поема по страшния път с ясното съзнание какво го очаква. Избраният път е страшен, защото ще донесе огромна болка на най-близките му хора – майка и либе. Революционерът ясно си представя гибелта:

бяло ми месо по скали,

по скали и по орляци,

черни ми кърви в земята,

в земята, майко, черната!

Тази смърт е страшна, но и красива. Настъпва физическият край, но идва духовното безсмъртие. Подвигът на загиналия ще остане вечен. За младия човек е важно да предаде завета си на своите “брътя невръстни”, да им завещае силната си любов и страшната си омраза. Майката е тази, която ще надмогне скръбта и с благородна гордост и достойнство ще предаде революционния завет, ще възпита и другите си синове в борчески дух и ще ги изпрати на борба и саможертва. Лирическият герой вярва, че споменът за него ще изпълни с воля за борба идващите поколения

Дано ми наидат пушката,

Пушката, майко, сабята,

И дето срещнат душманин,

С куршум да го поздравят,

А пък със сабя помилват...

Бунтовникът тръгва по пътя на борбата, защото вярва в победния край. Затова той представя пред своята майка и втора алтернатива – да се завърне “жив и здрав” с жадуваната свобода.

Не случайно е избрана пролетта като сезон, в който ще възтържествува свободата. Мечтаният ден на победата започва с народната традиция на посрещането – юнаците се завръщат като победители и народът ги посреща с цветя и китки. Радостното опиянение, изразено чрез повелителната форма на глаголите – “бере” , “късайте” , “плетете” , “да кичим” върви във възходяща градация, за да достигне своята кулминация

о, тогаз, майко юнашка!

о, либе, мило , хубаво !

Празникът е светъл , всенароден. Поетът откроява сакралната българска триоца : юнак, майка, любима. Майката – вяра и упование. За юнака – ще го благослови със свещените за него думи – “свобода и смърт юнашка” , изразени чрез антитеза.

Ярка, нежна, лирично пресъздадена е срещата с либето. Трепетите на тези среща са предадени чрез избирателните глаголи : “тупа” , “играе”.

Романтичната мечта видение бързо отлита и остава тройно мисълта за трудния път , по който поема.Този път той съзнателно е избрал, път, който води към безсмъртието.

Но... стига ми тая награда –

да каже нявга народът :

умря сиромаш за правда,

за правда и за свобода.

закл;Житетския избор на Ботевия лирически герой е достоен избор на свободна и силна духом личност.В своето поетично послание революционерът защитава идеята , че свободата е най-великият човешки идеал, за който заслужава да се живее и умре.

-